

The background features a light beige, textured surface. On the left side, there are several branches with autumn leaves in shades of red, orange, and yellow. Some leaves are attached to the branches, while others are scattered around. The text is centered on the right side of the image.

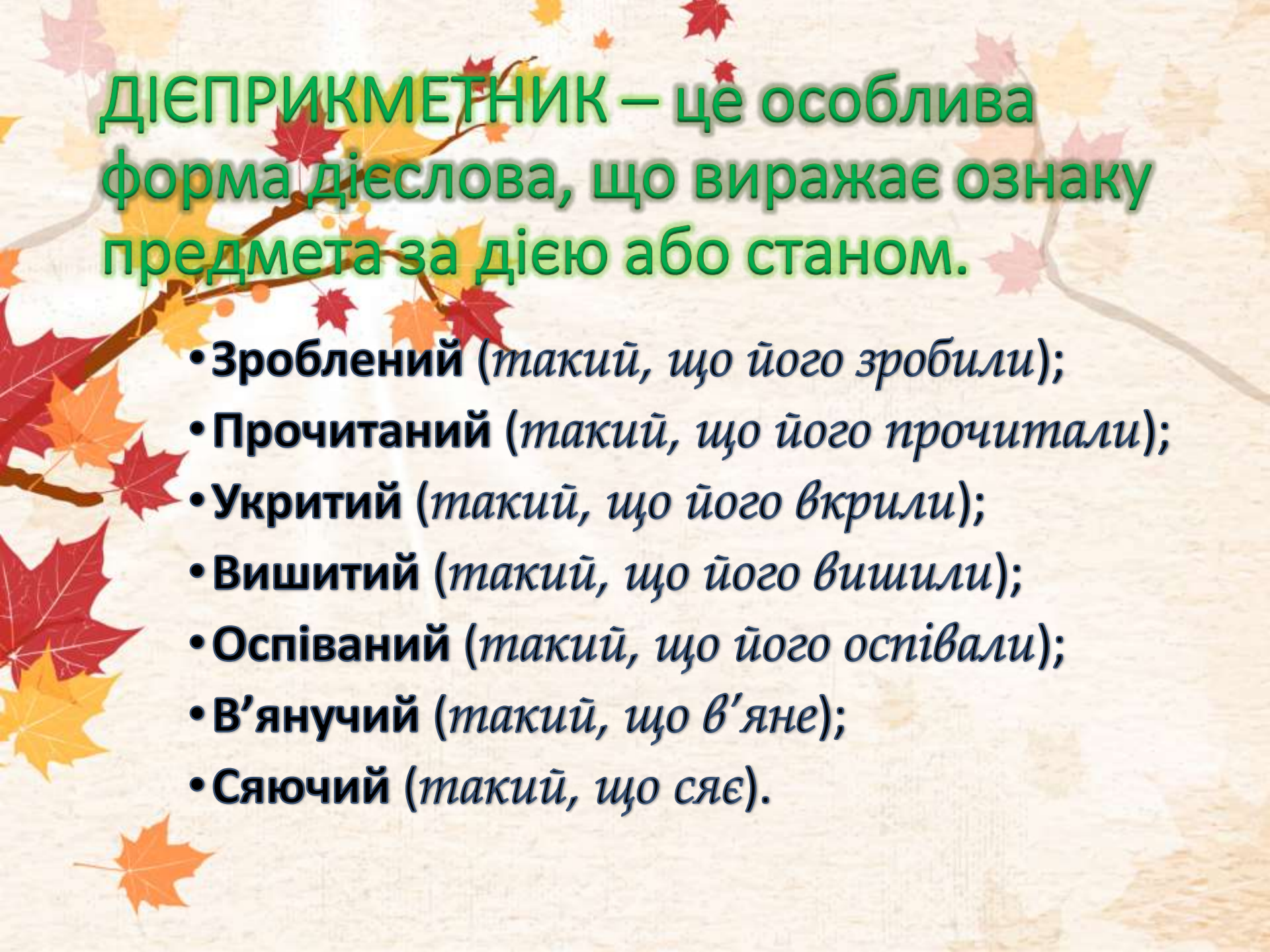
ДІЄПРИКМЕТНИК

особлива форма дієслова

*Вчитель української мови
Стрембицька Л.А.*

A decorative illustration of a brown branch with several maple leaves in shades of red, orange, and yellow. The leaves are scattered across the top and left sides of the page, with some falling from the branch. The background is a light cream color with a subtle, repeating pattern of small, stylized floral or leaf motifs.

І лащиться колоссяним теплом край
шляху **дозріваюча** пшениця. А на полі
колосом іскриться **повнозерна** виспіла
пшениця. Та немає багатшого дива, як
розбуджена хлібна нива! І немає
багатшого дива, як **чаруюча** хлібна нива!
Роззолочене поле безкрає врожаями
дорідними грає. І справляє обжинки
натруджена щедра пора. **Зігріта** сонцем
пророста в земних долонях і мачинка.

The background of the slide features a light beige, textured surface. Scattered across this background are numerous autumn leaves in shades of red, orange, and yellow. A thin, brown branch with a few leaves is visible on the left side, extending towards the center.

ДІЄПРИКМЕТНИК – це особлива форма дієслова, що виражає ознаку предмета за дією або станом.

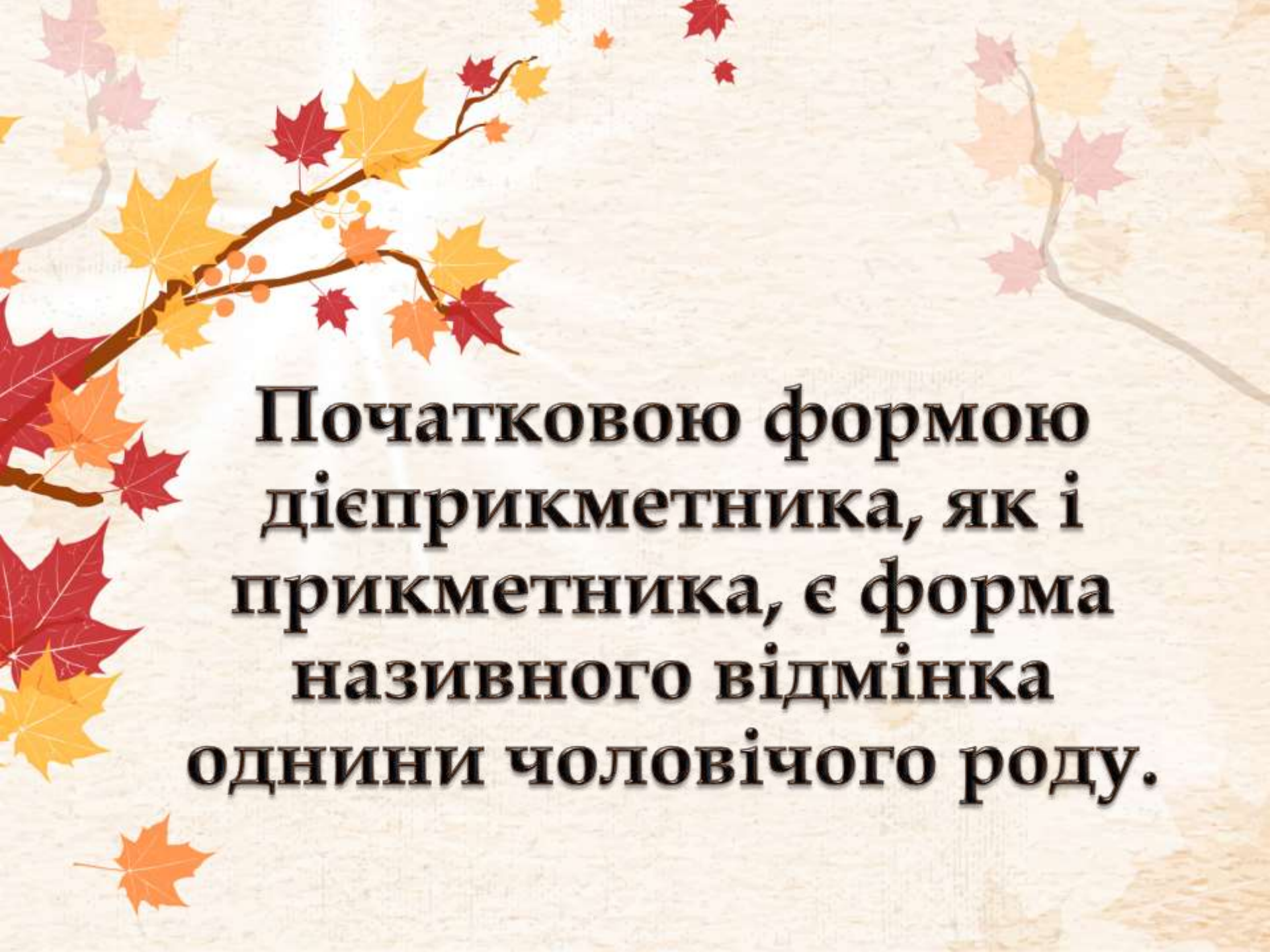
- **Зроблений** (*такий, що його зробили*);
- **Прочитаний** (*такий, що його читали*);
- **Укритий** (*такий, що його вкрили*);
- **Вишитий** (*такий, що його вишили*);
- **Оспіваний** (*такий, що його оспівали*);
- **В'янучий** (*такий, що в'яне*);
- **Сяючий** (*такий, що сяє*).

До прикметника дієприкметник подібний тим, що:

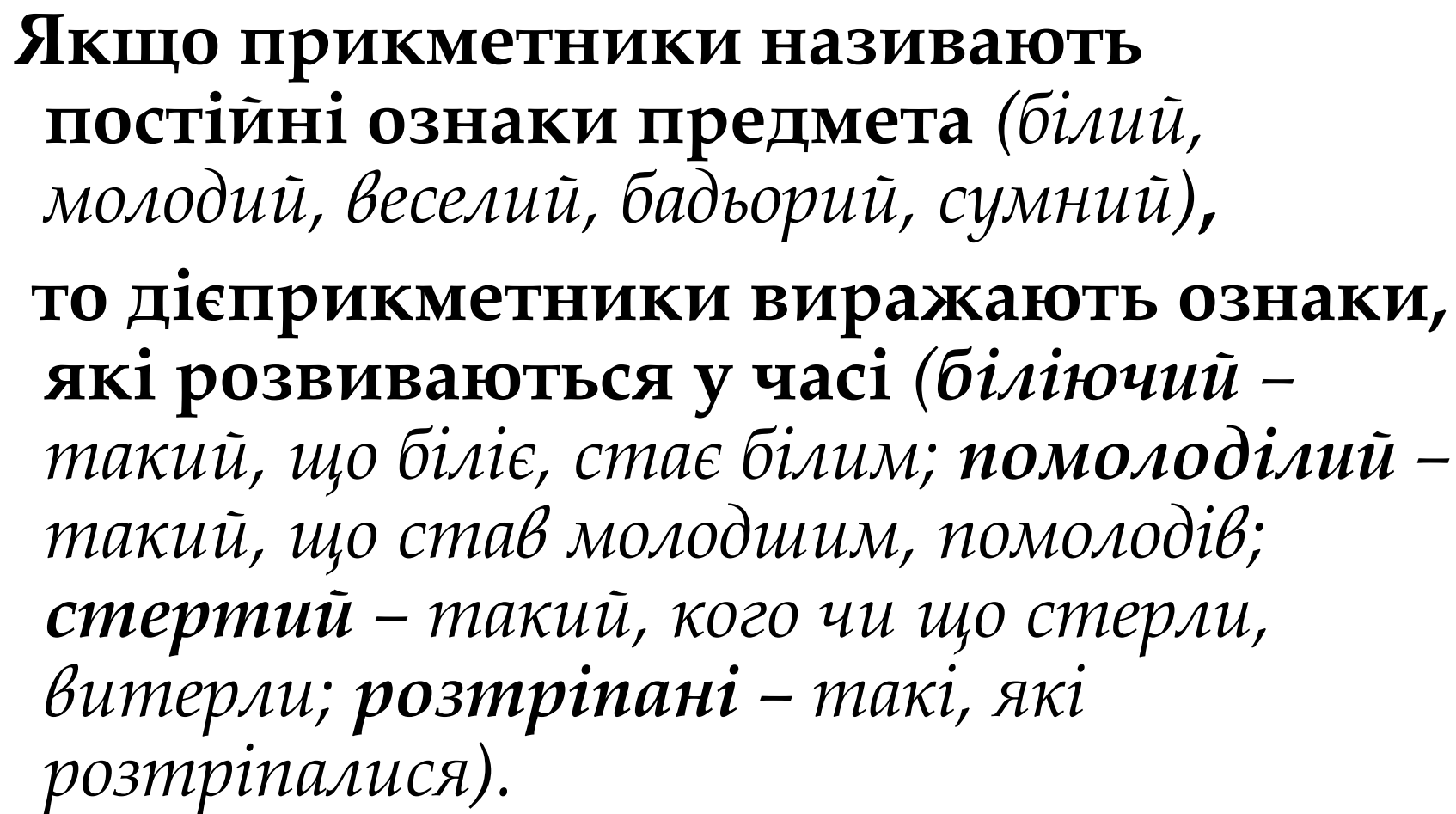
- Відповідає на запитання *який? яка? яке? які?*
- Змінюється за *родами, числами та відмінками;*
- Стоїть *у тому ж роді, числі, відмінку*, що й іменник, із яким пов'язаний;
- Має такі самі відмінкові закінчення.

До дієслова дієприкметник подібний тим, що:

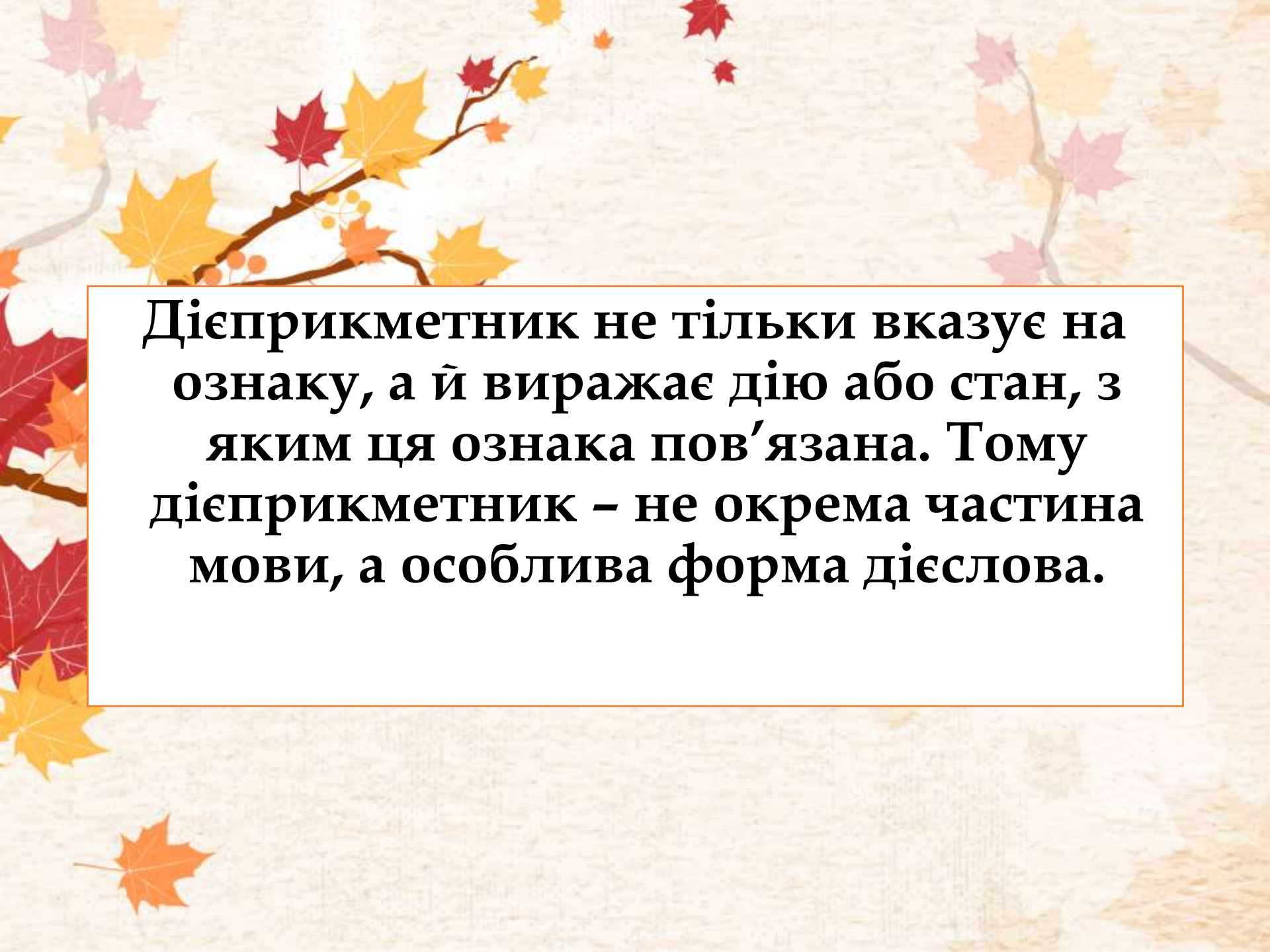
- Має категорію часу (**теперішній і минулий**):
сяючий (т.ч.), потемнілий (м.ч.);
- Має категорію виду (**доконаний і
недоконаний**): казаний (недок.в.), сказаний
(докон.в.);
- Здатний мати при собі **залежний від нього
іменник** (овіяний вітром) і **займенник**
(захоплений тобою) і **прислівник** (прочитаний
виразно).

The background of the slide is a light beige, textured surface. It is decorated with several stylized autumn leaves in shades of red, orange, and yellow. Some leaves are attached to thin brown branches, while others are scattered as if falling. The text is centered on the slide in a bold, black, serif font with a slight drop shadow.

**Початковою формою
дієприкметника, як і
прикметника, є форма
називного відмінка
однини чоловічого роду.**

Якщо прикметники називають постійні ознаки предмета (білий, молодий, веселий, бадьорий, сумний), то дієприкметники виражають ознаки, які розвиваються у часі (біліючий – такий, що біліє, стає білим; помолоділий – такий, що став молодшим, помолодів; стертий – такий, кого чи що стерли, витерли; розтріпані – такі, які розтріпалися).

The background of the slide features a light beige, textured surface. Scattered across this background are various autumn leaves in shades of red, orange, and yellow. Some leaves are attached to thin, dark brown branches, while others are floating or falling. The overall aesthetic is warm and seasonal.

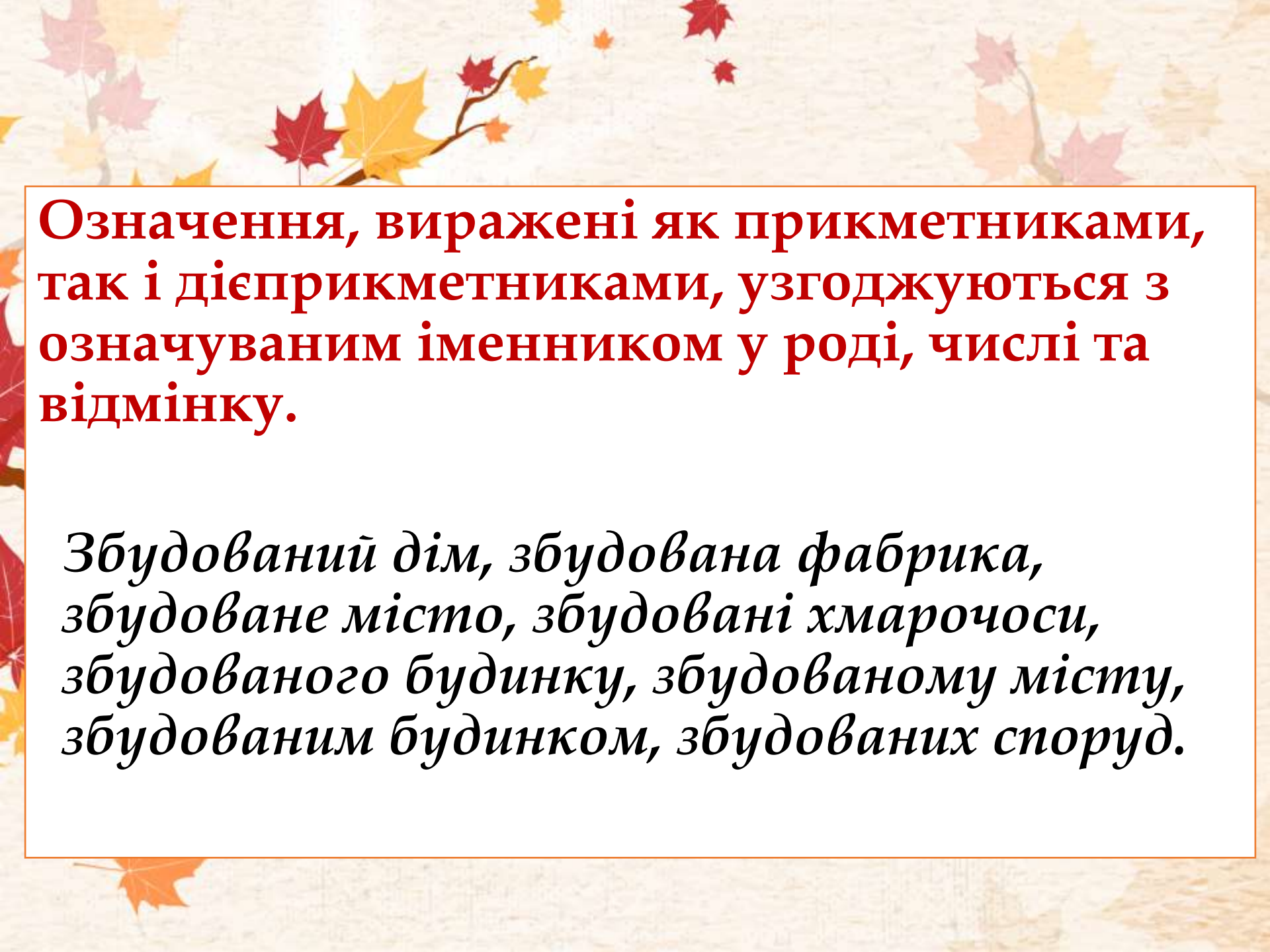
Дієприкметник не тільки вказує на ознаку, а й виражає дію або стан, з яким ця ознака пов'язана. Тому дієприкметник – не окрема частина мови, а особлива форма дієслова.

СИНТАКСИЧНА РОЛЬ ДІЄПРИКМЕТНИКА

У реченнях найчастіше виступають у ролі **означень**.

Петро дивився на друга хитрувато
примруженими очима.

Ніжить вухо притишена музика.

Означення, виражені як прикметниками,
так і дієприкметниками, узгоджуються з
означуваним іменником у роді, числі та
відмінку.

*Збудований дім, збудована фабрика,
збудоване місто, збудовані хмарочоси,
збудованого будинку, збудованому місту,
збудованим будинком, збудованих споруд.*

Дієприкметники можуть
переходити в іменники, і тоді вони
вживаються як підмети і додатки:

Битий небитого везе. (У реченні
дієприкметник битий – підмет, а
небитий - додаток).

Не питай вченого, а питає бувало.

(У реченні дієприкметники вченого, бувало -
додатки).

The background of the slide is a light beige or cream color with a subtle, textured pattern. Scattered across the top and left sides are several autumn leaves in shades of red, orange, and yellow, along with thin brown branches. A white rectangular box with a thin orange border is positioned in the center of the slide, containing the text.

Дієприкметники можуть
виражатись присудком:

З дитинства я закохана в слова.

Чергування при творенні дієприкметників

Пого д жений (пого д ити)	– [дж]-[д]
Об'ї ж джений (об'ї з дити)	– [ждж]-[зд]
Стри ж ений (стри г ти)	– [ж]-[г]
Збере ж ений (збере г ти)	– [ж]-[г]
Зни ж ений (зни з ити)	– [ж]-[з]
Зобра ж ений (зобра з ити)	– [ж]-[з]
Оголо ш ений (оголо с ити)	– [ш]-[с]

The background is a light beige or cream color with a subtle, textured pattern. Scattered across the scene are numerous autumn leaves in shades of red, orange, and yellow. Some leaves are attached to thin, dark brown branches that curve across the frame, while others appear to be falling or are already on the ground. The overall aesthetic is warm and seasonal.

Домашнє завдання

Впр.126,стор.67